

Rupi Kaur, Rosalía i la violència masclista

Hi ha un moment en què l'amor romàntic es desfulla davant teu fins que no en queda res

Il·lustració: Rupi Kaur

*No invoqueu, senyora, la gelosia, perquè res me'n farà ser mai, de gelós. Això ho diu, al llibre anònim *Flamenca*, Archimbaud de Borbó. La reina li ha dit que, oh, pobre d'ell, patirà gelosia quan arribi el moment. Ai, quina desgràcia, quina mala fe! La reina persegueix que Archimbaud no dormi ni reposi en pau mai més. Li ha ficat al cor un gran dolor, del qual em sembla que no es referà mai, llevat que Amor s'avingués a guarir-lo. El llibre, escrit en occità al segle XIII, és el punt de partida del disc *El mal querer*, de Rosalía (<https://www.catorze.cat/noticia/11425/pienso/tu/mira>).*

Basat en les formes de l'estimar d'aleshores, la cantaora catalana reflexiona al voltant d'aquesta qüestió que, lluny d'haver millorat respecte a segles anteriors, segueix sent un dels temes més preocupants de la nostra societat. L'amor romàntic del segle XX i XXI certament ha fet que aquest debat sigui encara més complex, perquè *el mal querer* s'escola arreu. El patiment ha acabat esdevenint la definició exacta de l'amor que tota dona -d'això se n'encarrega el patriarcat- espera de la vida.

Archimbaud de Borbó podria ser qualsevol dels assetjadors, maltractadors i assassins de dones

de la nostra època, un home contemporani que, vaja, sempre saludava, era un bon company de feina i, sovint, era un gran defensor de la lluita feminista. Són els mecanismes dels nostres Archimbauds particulars, els que Rosalía (<https://www.catorze.cat/noticia/11425/pienso/tu/mira>) transforma i fa saltar del segle XIII al segle XXI.

Rupi Kaur (https://www.catorze.cat/autor/Rupi_Kaur) fa un exercici molt semblant en el seu darrer llibre *el sol i les seves flors* (<https://www.catorze.cat/noticia/10912/art/cr/ixer>). La canadencina fa un repàs poètic de les relacions tòxiques que formen part del nostre imaginari col·lectiu actual. Tant Rosalía com Rupi Kaur fan evolucionar l'amor malaltís de les primeres pàgines i cançons, i el converteixen en un cant a la vida, transformant les dones en les seves pròpies salvadores: des de l'aïllament inicial fins a l'alliberament total al final del llibre o del disc. A la primera cançó, Rosalía parla d'una *noche rara*, i una gitana l'adverteix i li diu que no surti a veure la lluna i les estrelles, però ella -Rosalía, Flamenca- hi surt. *ja no sé quin dia és / el sol es fa lluna i / la lluna es fa sol i / jo em faig fantasma*.

Totes dues ens plantegen una situació en què el control no és de la dona, en què s'hi veuen exposades sense voler-ho. En el cas de *Flamenca*, és el pare i el seu futur marit qui decideixen per ella. Aquesta lluna estranya que no té cap mena de sentit, al capdavall escenifica, simplement, l'auguri que alguna cosa no funciona com hauria. De fet, *Augurio* és el primer títol del disc de Rosalía (acompanyat de *Malamente*).

Si seguim avançant en el llibre anònim, el disc i els poemes, el to va pujant. *No veia l'hora de ser a la seva cambra per trobar la seva muller i pegar-la -a Flamenca. Quiera o no quiera / va a estar conmigo hasta que se muera [...] Sin decir nada / a mí me ha jurado / que ella por mí se mata -a El mal querer. quan vas enfonsar-me el ganivet / vas sagnar tu també / la meua ferida va esdevenir la teva / potser no sabies que / l'amor és una daga de doble tall / patiràs com em fas patir -a el sol i les seves flors*.

Una de les característiques de la violència masclista és que puja d'esglaons paulatinament. Si la primera setmana et claven una pallissa, és clar que marxaràs corrent. Però el temps et va aïllant del teu entorn, i allò que et semblava que era la *normalitat*, acaba per semblar-te *la vida dels altres*. Vas pujant de mica en mica la intensitat, i quan ja has assimilat la teva nova realitat, hi sumes un pas més. Quan acceptes que ja no ets com els altres, la resta del món et queda prou lluny com per no comparar-t'hi. La teva nova realitat parteix de l'última realitat que vas acceptar, no de la realitat comuna.

És a dir, que després de l'insult ve l'empenta (i la compares amb l'insult i no amb el respecte mutu), després de l'empenta ve una bufetada (i la compares amb l'empenta i no amb l'insult), després de la bufetada ve el cop de puny (i el compares amb la bufetada i no amb l'empenta). I així l'escala del que consideres normal ha quedat del tot alterada sense que en siguis conscient.

A *Flamenca* ha arribat, de cop i volta, la gelosia malaltissa i arbitrària: *Falsa, què m'impedeix de matar-vos, o de fer-vos mal, o de destruir la vostra cabellera? Ara us heu fet una gran cua, però l'any que ve us fareu un monyo de por que no us l'arrabassi. Em sembla que no us agradarà gaire quan us la faci tallar amb unes tisores*. Archimbaud de Borbó ja sospita de qualsevol cosa, i el cabell de Flamenca és prou motiu per despertar la bèstia que porta dins. A *El mal querer*, ja parlem de gelosia *del aire cuando pasa, del oro que te viste, del cielo y la luna i del agua que bebas*. Diu: *cuando sales por la puerta / pienso que no vuelves nunca / y si no te agarro fuerte / siento que será mi culpa*. Rupi Kaur diu: *podía ser qualsevol cosa / del món / però volia ser seva*. I també: *envejo els vents / que encara et veuen*.

Tot això, que forma part de la ficció en tant que llibre, disc i poema, no és més que una interpretació perversa del que és l'amor: patiment, dolor, amargura i control. L'amor romàntic sovint se'ns presenta, avui en dia, amb aquesta forma diabòlica. *Mucho más a mí me duele / de lo que a ti te está doliendo / conmigo no te equivoques / con el revés de la mano / yo te lo dejo bien claro*. A *El mal querer* s'inclou una de les bases imprescindibles del maltractament i la violència masclista:

que allò que a tu, com a víctima, et fa mal, fa més mal encara al maltractador. Una altra de les perversions: ni tan sols el teu dolor et pertany en exclusiva. *Jo, però, seguiré aquest determini: la guardaré de massa sol, de massa fred i de la fam. Maleït sigui jo, que tant l'estimo, si no la protegeixo de tothom.* I a *Flamenca* hi trobem una altra de les màximes, seguida de la del dolor compartit: que allò malaltís és una manera de protecció; és, en definitiva, amor.

Però de vegades, en el millor dels casos, arribem al punt de no retorn. Rupi Kaur ho explica: *dia a dia m'adono / que tot el que enyoro de tu / no havia existit mai.* La veu de Rossy de Palma, a *El mal querer*, diu: *te atrapa sin que te des cuenta / te das cuenta cuando sales. / Piensas: ¿cómo he llegado hasta aquí?* Al llibre de *Flamenca* també hi ha un punt de no retorn quan ella decideix triar. *Ara -digué Flamenca- ha arribat el moment d'escollir si m'estimo més continuar llanguint per sempre o, d'una vegada, oferir al meu cor, ara que puc, la sort de guarir. I si aconseguixo finalment arribar allà on Amor i el Goig m'esperen, ja no em caldrà témer cap més turment, ni hauré de témer per la meva vida, un cop salvada.*

És a partir d'aquest moment que tant el llibre anònim com el disc, com el poemari fan un canvi radical. La dona comença a revifar, i en el moment de triar, com diu *Flamenca*, es tria a si mateixa. *No et sentis mai culpable de tornar a començar*, diu Rupi Kaur en un poema d'un sol vers. *Me han dicho que no hay salida / por esta calle que voy [...] Yo la tengo que encontrar / aunque me cueste la vida / o aunque tenga que matar.* És el moment de la força, del renéixer de totes elles: de totes nosaltres; el moment en què reconeixes el patiment com a sentiment independent de l'amor, i comences a separar una emoció de l'altra, fins que deixes despulat aquell qui t'ha volgut submissa, callada, dèbil i aliena. El voler no causa pena, pena que no tiene fin -o no hauria. *No em cal la mena d'amor / que et buida.* L'amor romàntic comença a desfullar-se davant teu, fins que no en queda res.

m'alço
sobre els sacrificis
d'un milió de dones que han vingut abans
pensant
què puc fer
perquè la muntanya sigui més alta
i que les dones que vinguin després de mi
hi vegin més lluny

Rosalía ens diu, per acabar: *a ningún hombre consiento / que dicte mi sentencia.* És el final del poemari i del disc, és el final d'una lluita lenta i plena de valentia i coratge, per més que després tothom vulgui saber com és que vas arribar tan lluny, com és que no el vas frenar a temps. No hi ha una sola resposta. Rosalía diu que es tatuarà la seva inicial a la pell per recordar sempre *lo que me hiciste un día*, i Rupi Kaur diu que *no és moment / de callar / ni de fer-vos lloc [...] ara / és el nostre moment / d'obrir la boca / de cridar tant com ens calgui / perquè se'ns senti.*

Rosalía reflexiona sobre l'amor actual, si ha evolucionat respecte l'amor de *Flamenca*, i Rupi Kaur fa un repàs delicat i íntim del despertar d'una dona ferida. Aquest sistema que permet tota forma de violència contra les dones, i que de vegades acaba amb l'assassinat de moltes de nosaltres en mans del nostre maltractador, ens ha dut a plantar-nos i denunciar a partir, també, de l'art: les creadores d'aquest segle es venjaran per *Flamenca*, a qui van tancar per ser, simplement, una dona. Ara és moment, companyes, d'alçar-nos. I ho farem. Ja ho hem començat a fer.